

ANAITASUNA

157gn. zenb. — 1968ko martiak 30 — 4 pta.

Euskera batu baten alde

Aurten ospatuten dauz Euskaltzaindi edo Euskal Akademiak bere Urrezko Ezteguak.

Euskaltzaindia orain 50 urte sortu zan, Oñatiko Kongresu edo Batzar Nagusiaren erabagi bat aurrera eroanaz.

Nik ez dot orain, 50 urte onetan egin dan lana aztertuko; baiña bai zabaldu gura dot, aurtengo udazkenean Oñatin batuko dala Euskaltzaindia, eta bertan euskera batu baten oiñarriak zabalduko dituala.

Momentu onetan, Euskaltzaindiaren enkarguz, euskera gaietan jakitun diran gizon batzuk dabilta lan ori antolatuten, euren artean Luis Mitxelena jauna. Ordurako, udazkenerako, lan au eginda egon bearke da, eta Oñatin egingo dan Batzarrean zabalduko da artutako erabagia.

Barrezkoa dogu euskera batu bat. Orain, bakotxa bere aldetik gabiltza.

Nik ondo dakit, euskera batu bat egi-tea ta batezbe euskera batu ori gero zabaltzea, lan gatx eta gogorra dana. Ez dukagu euskal ikastola naikorik. Ez dukagu euskerearen zerbitzuan ez irratirik, ez egunkaririk, ez telebisiñorik. Diputaziño ta Aiuntamentuak ez deutsoe euskereari kasu andirik egiten. Au kontuan artuta, gatx eta gogor jokatu bearke dogu, partikularki euskera batu ori egin eta zabaltzeko. Baiña egin bear dogu, ta ara zegaitik:

1. Euskal liburuak zabalkunde on bat euki bear badabe, guztiok ondo ulertuteko moduan idatzi bearke dira, au da, Euskal Erri osorako, euskera batu baten.
2. Itz zar asko modu askotara esaten dira. Itz barri asko bardin: telebisiñoa, telebista (televisión), radioa,

irratia (radio), automobilla, tarranta, berebilla, gurdibilla (automóvil).

3. Euskal ikastolak, asi dira zabaltzen. Tekstu liburuak gertetan asi dira gure jakintsuak. Baiña ze euskeratan idatzi? Euskalki guztietan egin bearke doguz Aritmetikak, bizkaieraz, gipuzkeraz, lapurdieraz, eta abar? Zelango tiradak egin bearke dira dialektu bakotxerako? Derrigorrez tirada txikiak; eta olan, jakiña, liburuak garesti urtengo dabe.
4. Antzerki taldeak, abeslariak, bertsolariak (Xalbadorrek ondo daki au zer dan) ze euskeratan egin bear dabe? Ikasi bearke dabe antzerki, teatro lan bakotxa bizkaieraz, gipuzkeraz, lapurdieraz? Ori, izugarrizko lana ta naastea izango litzake. Eta abeslariak, ze euskeratan emon bearke dabez euren kontzertuak, grabatuko euren diskuak?

Ikusten dogunez, prolema aundia ta sakona euskerearena, batasun on batera ez bagoaz.

Itxaron daigun, ba, itxaropenaz udazkeneko Euskaltzaindiaren batzarra. Baiña, kontuz. An artutako erabagiak ez daitezala kajoi baten sartu ta an gordeta geratu. Naizta ikastola naikorik ez euki, naizta zabalkunderako medio askorik ez izan, al dogun guztia egin bearke dogu, euskera batu ori zabaltzeko. Ara zelan:

1. Ikastola guztietan, Euskal Erri osoan, euskera batu au txikitatik umeai irakatsi.
2. Akademia guztietan, gazte ta zarrai, euskera batu au irakatsi, euskerea ikasteko asmoz doazanean.
3. Euskal gramatika guztiak euskera batu onetan idatzi.

4. Irratietatik emoten diran euskerazko kursuak, euskera batu onetan egin.
5. Bertsolariak euskera batuan bertsolak bota.
6. Euskal abesti edo kanta barriak, guztiak euskera batu onetan egin eta abestu. Diskuak be, euskera batuan grabatu.
7. Eleiz-liburutxuak, mezeari jarraitzeko, euskera batuan egin Euskal Erri osorako, Baionatik Tudelaraiño, emen euskerazko mezarik emoten bada.
8. Euskal aldizkari guztietan, euskera batu onetan idatzi.
9. Guk guztiok, euskaldunak gareanok, euskera batu ori ikasi. Orretarako ikasi bearke gunek:
 - a) Aditzak edo berboak.
 - b) Euskera batu onetako 1.000 berba gitxi gorabeera. Itz onek naikoak dira, kultura erdibun persona batek bere alkarriketa guztiak ondo eroateko.

Udazkenerarte itxaron, eta gero gogor lan egin. Lenengotan, arazo neketsua izango jaku; baiña euki daigun kontuan, betirako lana egingo dogula, ta euskereari ta gure erriari izugarrizko mesedea egingo deutsegula.

Lengo baten, itz polit onek irakurri nebazan: «Kultureak askatuko zaitu». Orren parean, nik beste au ipiñiko neuke: «Batasunak indartuko gaitu».

Xabier Gereño

● **Euskal pelikula (II)**
AMA LUR
10 gn. orriald.